

\ Concept Raadsvoorstel

Zaak 533629

Onderwerp: Wegenbeheerplan / Groenbeheerplan 2026-2030

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Wethouder Verbraak

Datum Raad: 2 oktober 2025

\ Samenvatting

De huidige weg- en groenbeheerplannen zijn aan actualisatie toe. In dit voorstel wordt geadviseerd het weg- en groenbeheerplan en de hieruit voortvloeiende onderhoudsbudgetten voor de periode 2026-2030 vast te stellen.

\ Conceptbesluit

1. In te stemmen met het groen- en het wegbeheerplan 2026-2030 en de centrumgebieden te beheren op beheerniveau A, de woon- en recreatiegebieden en de wandel- en graspaden op niveau B en de overige structuurgebieden op C-niveau.
2. In te stemmen met het Wegenbeheerplan 2026-2030 en hiervoor een jaarlijks budget van € 996.250 beschikbaar te stellen;
3. In te stemmen met het Groenbeheerplan 2026-2030 en hiervoor een jaarlijks onderhoudsbudget van € 1.181.000, en een éénmalig investeringsbudget van € 164.000 beschikbaar te stellen.

\ Grondslag

Gelet op art. 189, lid 1 van de Gemeentewet,

\ Aanleiding

Om de openbare ruimte, in het bijzonder het openbaar groen en het wegenareaal, op een doelmatige manier te onderhouden zijn de beheerstrategieën vastgelegd in het Groenbeheerplan en het Wegenbeheerplan. De huidige weg- en groenbeheerplannen hebben een looptijd tot respectievelijk 2024 en 2020, en zijn daarom aan actualisatie toe conform wettelijke verplichting.

\ Doel

Het vaststellen van de beheerstrategieën en financiële kaders voor het doelmatig beheer van de Openbare Ruimte.

\ Argumenten en kanttekeningen

De gemeente heeft een zorgplicht voor de openbare ruimte. Dit wil zeggen dat de gemeente zich dient in te zetten voor een veilige, duurzaam ingerichte en beheerde buitenruimte. Om het beheer op een doelmatige manier uit te voeren worden in de weg- en groenbeheerplannen de beheerstrategieën en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties vastgelegd. Door het wegenbeheerplan en het groenbeheerplan volgens hetzelfde stramien op te stellen en integraal ter vaststelling aan te bieden wordt naar een integraal beheer van de openbare ruimte toegewerkt.

Structuurgebieden

Eén van de manieren om de integraliteit te bevorderen is het toepassen van dezelfde structuurgebieden binnen de verschillende beheerplannen. Met deze structuurgebieden wordt primair onderscheid gemaakt in functies als wonen, werken, winkelen en recreatie. Het wordt hierdoor mogelijk om, afhankelijk van de functie van het gebied, gedifferentieerd te beheren.

In bijlage 1 zijn de structuurgebieden en de bijbehorende functiebeschrijvingen weergegeven.

Gewenst beheerniveau

In 2024 is er met de gemeenteraad een themasessie gehouden over het integrale beheer van het openbaar groen en de wegen binnen het areaal van de gemeente. Uit deze themasessie zijn per structuurgebied gewenste streefniveaus naar voren gekomen aan de hand van door de raad beantwoorde stellingen en vragen. Zie hiervoor ook paragraaf 5.2 (wegenbeheerplan) of par. 5.3 (groenbeheerplan) "Gewenste beheerniveau" en Bijlage III "Resultaten themasessie" van de beide beheerplannen. Naast dit "scenario themasessie Raad" is voor een aantal beheerscenario's inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn voor de benodigde budgetten.

Wegenbeheerplan

De gemeente Voerendaal heeft ca. 154 km aan wegen in beheer. Dit areaal beslaat een oppervlakte van ca. 1.021.839 m², onderverdeeld in ca. 60% asfalt, 33% elementen (klinkers en tegelverharding), 6% halfverharding en 1% beton.

Het doel van de onderhoudsstrategie in het wegenbeheerplan is om verhardingen in een redelijke tot goede onderhoudstoestand te brengen en te houden, dusdanig dat geen enkele verharding in een onderhoudstoestand 'onvoldoende' verkeert of komt te verkeren. Hiermee worden onveilige verkeerssituaties vermeden en vindt er geen kapitaalsvernietiging plaats. Het is de taak van de wegbeheerder om de kwaliteit en veiligheid van de wegen te waarborgen, zodat de kans op ongelukken en aansprakelijkheid wordt beperkt.

Het benodigde budget voor de planperiode 2026 – 2030 is gebaseerd op de actuele kwaliteit van de wegverhardingen. In 2024 is de conditie hiervan in beeld gebracht door het uitvoeren van een Globale Visuele Inspectie. Dit betekent dat alle wegvakonderdelen bestaande uit asfalt, elementen en beton zijn beoordeeld op schades volgens CROW-publicatie 146 C.

Uit de visuele inspectie blijkt dat het beheerareaal in een redelijke tot zeer goede staat verkeert. Op slechts ongeveer 7,4 procent van het areaal dient binnen twee jaar planmatig onderhoud gepleegd te worden. De wegvakken die slecht scoren zijn met name de rijbanen in asfalt in de buitengebieden.

Hierbij dient de opmerking te worden gemaakt dat bij de globale kwaliteitsbepaling aan de wegen die worden gereconstrueerd in het kader van de STRIP-projecten (Voorendaal-Oost en Craubeek) kwaliteitsniveau A is toegekend. Hierdoor wordt het gemiddeld kwaliteitsniveau hoger, en het benodigd budget voor deze periode lager. Ook zijn er - naast de STRIP-projecten - in deze planperiode geen rehabilitaties voorzien. De kosten voor wegonderhoud fluctueren: bijv. als gevolg van strenge vorstperiodes kan meer schade ontstaan dan voorzien. Om die fluctuaties op te vangen wordt geadviseerd een egalisatievoorziening in te stellen.

Slijtlagen

Slijtlagen zijn strooilagen van steensplit die door middel van een bitumen kleeftlaag op de weg worden aangebracht. Op die manier worden beginnende schades geconserveerd en wordt de levensduur van de rijbaan verlengd.

In het verleden is in Voerendaal - net als in veel andere gemeenten - besloten dat het niet wenselijk is om slijtlagen toe te passen binnen de bebouwde kom. De reden hiervoor is dat deze met name door de strooilaaig van steensplit aanleiding kunnen geven tot hinder en klachten. Daarbij komt dat als gevolg van strengere milieueisen de tegenwoordig beschikbare kleeftmiddelen eerder aanleiding geven tot klachten.

Ondanks de mogelijke nadelen wordt vanwege de grote financiële consequenties geadviseerd om ook binnen de bebouwde kom opnieuw slijtlagen toe te gaan passen. Om verschillende redenen kan het onwenselijk zijn om op bepaalde specifieke locaties slijtlagen toe te passen. Om de dan noodzakelijke meerkosten op te vangen wordt voorgesteld hiervoor een stelpost op te nemen van € 150.000 per jaar.

Klein onderhoud

Naast het groot onderhoud kennen we het klein onderhoud. Dit bevat alle schades die

ernstig zijn, maar waarvan de omvang te gering is om als schade te noteren. Op basis van ervaringscijfers wordt hiervoor een percentage van 15% van het Groot Onderhoud aangehouden.

Overige kosten

Bovenop het Groot en Klein Onderhoud komen enkele kostenposten die als overige kosten worden omschreven. Deze kosten zijn gebaseerd op ervaringen en lopende projecten van de gemeente Voerendaal. Hierbij gaat het om Onderhoud onverharde veldwegen, Toezicht, Inspecties en actualisatie beheerplannen, onderhoud markeringen, straatreiniging (Rd4).

Het wegenbeheerplan gaat uit van het in stand houden van het huidige wegenareaal *in zijn huidige vorm*. Wijzigingen in het areaal als gevolg van reconstructies, herinrichtingen of uitbreidingen zijn direct van invloed op de benodigde beheerkosten op de langere termijn. Voorgesteld wordt daarom areaalwijzigingen en de financiële gevolgen daarvan telkens in de daaropvolgende meerjarenbegroting te verwerken.

Groenbeheerplan

De gemeente Voerendaal heeft ca. 131,3 hectare groen in eigendom en beheer, evenals 7.289 bomen. Het groen is onderverdeeld in 4 beheertypen, namelijk: ca. 47,7 hectare beplantingen, 73,8 hectare grassen, 2,7 hectare hagen en 7,0 hectare retentievoorzieningen.

Het doel van het groenbeheerplan is het in beeld brengen van de huidige kwaliteit van het openbaar groen en de benodigde middelen om vanuit de huidige kwaliteit de gewenste kwaliteit en functie van het openbaar groen te bereiken en te beheren.

In 2024 is de kwaliteit van het openbaar groen beoordeeld door een inspectie van het groenareaal uit te voeren via een steekproef. Daarbij is 25% van het openbaar groen binnen de bebouwde kom, en 10% van het groenareaal buiten de bebouwde kom op kwaliteit beoordeeld. De kwaliteit van de bomen is beoordeeld aan de hand van gegevens van uitgevoerde boomcontroles in 2023. Als basis van de kwaliteitsbeoordeling is de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 'Landelijke standaard voor onderhoudsniveaus' van de CROW gebruikt. Hierin staan standaard bepalingen waaraan uitvoerders in de grond-, water en wegenbouw moeten voldoen. De scores die aan deze bepalingen worden gegeven liggen tussen de niveaus A+ en D (Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023), waarbij niveau A+ Zeer hoog (nagenoeg ongeschonden) is en niveau D Zeer laag (Kapitaalvernietiging).

Op basis van de inspectiegegevens is de huidige kwaliteit van het groenareaal bepaald. Hieruit blijkt dat het beheerareaal in een redelijke staat verkeert: de beplantingen, grassen en bomen hebben als gemiddelde score C, en de hagen hebben als gemiddelde score B. Naar onderverdeling in structuurgebieden scoren het centrum, de woongebieden en recreatiegebieden en begraafplaatsen het hoogst met score B. De hoofdwegen, lokale verbindingswegen, het buitengebied en wandel- en graspaden hebben score C, en industrieterreinen hebben score D. Het is afhankelijk van het gewenste beheerscenario welke investering aan mensen en materieel benodigd is om de gewenste kwaliteit te bereiken.

Uit de themasessie over het groen- en wegenbeheerplan die op 3 oktober 2024 met de gemeenteraad is gehouden, bleek dat de gemeenteraad een kwaliteitsniveau wenst van A voor het centrum en de woongebieden, en kwaliteitsniveau B voor alle andere structuurgebieden. Aangezien er in de huidige situatie een tekort is aan personeel in de buitendienst, kan op dit moment het huidige gewenste kwaliteitsniveau B niet worden gehaald. Er zijn daardoor eenmalige investeringen nodig om onderhoudsachterstanden weg te werken.

Samenvattend

Om de beeldkwaliteit van het openbaar groen te behouden en in balans te brengen met de beschikbare middelen wordt voorgesteld de centrumgebieden te beheren op

beheerniveau A, de woon- en recreatiegebieden en de wandel- en graspaden op niveau B en de overige structuurgebieden op C-niveau.

De raad wordt voorgesteld om voor het weg- en het groenbeheerplan de beheerniveaus conform dit voorkeursscenario vast te stellen.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

- Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen
- Programma Verkeer, vervoer en waterstaat
- Programma Sport, cultuur en recreatie
- Integrale Visie Openbare Ruimte

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Wegenbeheerplan

Voor het wegbeheer cf. de CROW-systematiek volstaan de huidige budgetten. , en kan budgetneutraal enige marge worden ingebouwd. Wel wordt voorgesteld een apart budget slijtlagen op te nemen van € 150.000. Hiermee wordt een bedrag van € 996.250 per jaar beschikbaar gesteld, en deze in de exploitatiebegroting 2026 e.v. te verwerken.

Dit resulteert in meerlasten van € 141.817 ten behoeve van onderhoud wegen. Deze kosten zullen worden meegenomen in de begroting 2026.

De kosten voor wegonderhoud fluctueren, bijvoorbeeld als gevolg van strenge vorstperiodes kan meer schade ontstaan dan voorzien. Om die fluctuaties op te vangen wordt geadviseerd een egalisatievoorziening in te stellen.

Groenbeheerplan

Bij het voorgestelde voorkeursscenario bedragen de jaarlijkse kosten € 1.181.000; dit resulteert in meerlasten van € 220.000 ten behoeve van onderhoud groen. Deze kosten zullen worden meegenomen in de begroting 2026.

Door het teruglopen van de kwaliteit van het openbaar groen in de afgelopen jaren zal de gemeente een inhaalslag moeten slaan om de kwaliteit van de groenvlakken op het gewenste niveau van het voorkeursscenario te brengen. Hiervoor is eenmalig een bedrag van circa € 164.000 nodig.

\ Bekendmaking, uitvoering en communicatie

Na vaststelling zullen de financiële consequenties in de meerjarenbegroting 2026 e.v. worden verwerkt en wordt communicatie opgestart, zodat inwoners en gebruikers weten welke niveau onderhoud van de openbare ruimte ze kunnen verwachten.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

namens dezen,
de secretaris,

C.J.H.M. Janssen

Dit document is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.